

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOVELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

Leto I. — Štev. 16.

NOVO MESTO, 9. junija 1950.

Izhaja tedensko

Izpolnili so polletni plan 25 dni pred rokom

»Izpolnili smo polletni plan!« Tako se je glasilo sporočilo 31. maja ob devetih dopoldne, katerega je dobilo uredništvo »Dolenjskega lista« iz tovarne ša-

vse delavstvo in še celo žene tovarniških delavcev so žrtvovale prosti čas za pravilo surovinskega materiala in s tem pripomogle za dosego plana.

Iz številk je razvidno, kaj lahko zmore skupina, ki je tesno povezana med seboj. V januarju, februarju in marcu so bili pod planom za preko 13.000 kg izdelkov,

stvu 25 dni prej važne izdelke in prihralili denar za gradnjo splošno koristnih stavb. Z delom so dokazali vsem nasprotnikom naše države, da pri nas gradimo socializem in da bomo v resnici dosegli izboljšanje življenjskih pogojev. Ko je čestital udarnikom, jim je dejal, da oni praktično vzgajajo celoten aktiv

V imenu delavstva in nagrajencev je govoril tovariš Marko Povše, ki je obljubil, da bodo celotni delovni plan izvršili dva meseca pred rokom in zagotovljil, da bo ostala prehodna zastavica trajno v njihovih rokah. Govoril je tudi o tem, da bo treba mladini posvečati več pažnje in jo neprestano vzgajati, da bodo tudi med mladino zrasli udarniki.

Po slavnostni proslavi se je razvila prijetna zabava, kjer so se izmenjale misli o še boljšem delu na političnem in gospodarskem polju.

Zadružna ekonomija skrbi za prevoz kopaliških gostov

Že dolgo je problem prevoza kopaliških gostov v zdravilišče Dolenjske Toplice važen. Ker nikakor ni mogoče doseči ugodno in za zdraviliške goste primereno avtobusno zvezo z Novim mestom, si je zadružna ekonomija umislila dobro konjsko vprego s prostornim brekom na gumijevih kolesih za prevoz gostov. S tem je vprašanje prevoza zasilno rešeno.

Državno avtobusno podjetje je menda uvedlo nujno potrebo in enkratno uvelio avtobusno zvezo v zdravilišče Dol. Toplice. Avtobus vozi iz Novega mesta po prihodu dopolnega vlaka iz Ljubljane od železniške postaje v Novem mestu v Dol. Toplice in se vrača ob 12.30 zopet k ljubljanskemu vlaku. To pa je za zdraviliški kraj vsekakor premalo. Avtobus, kateri je dodeljen za prevoz potnikov Dol. Toplice vozi stalno na proggi Novo mesto—Vinica. Ker pa med tem časom stoji v Novem mestu, opravi še pot v Dolenjske Toplice.

Zdravilišče Dolenjske Toplice, ki ga obiskujejo največ zdravljenja potreben delovni ljudje in invalidi bi pač zaslužilo, da bi imelo svoj lastni avtobus, kateri bi preskrboval prevoz potnikov vsaj dvakrat dnevno in to zjutraj ob 6. uri k ljubljanskemu vlaku, dopoldne nazaj v Toplice kakor vozi zdaj in bi se ob istem času kot sedaj vračal v Novo mesto ter bi vozil še enkrat zvezo od ljubljanskega vlaka. Tak vozni red je bil vpeljan pred prekinljivo posebnega topliškega avtobusa in je ustrezal potrebam kopaliških gostov in tudi domaćim potrebam. Dokler ne bo to vprašanje tako rešeno, ne bo vsestranske zadovoljnosti.

Brigada na Brezovi rebri

Ponovno se oglašamo v »Dolenjskem listu«. Za nas se bližajo zadnji dnevi, ko bomo kmalu končali z našim delom. Naša brigada presega normo, klub razvojnim neprilikam. Večkrat zmanjka vode zaradi prevoza, problem je tudi polvarjena moka in drugo. Vse to pa nas ne ovira, ker stremimo za tem, da bomo čimprej dosegli to, kar je naša dolžnost. Omeniti moramo, da nam gre tudi sindikalna podružnica na roke. Dala nam je radio aparat in to je brigadirjem všeč. V sindikalni podružnici št. 2 so pa tudi člani sindikata, to je eden, naj ga kar omenimo, da je to tovariš Pirc Ludvik, ki ne ve ali noče razumeti, da danes gradimo za skupnost, ne pa za birokratstvo. On je bil edini nasprotnik glede radia. Toliko v vednost.

Južna Anica

Tovarna šamotnih peči Keramika

v aprilu in maju, ko je prevzel posle novi ravnatelj, pa so presegli plan za 34.000 kg. S prostovoljnim delom je delavstvo prihranilo podjetju 15.000 din. Z izpraznitvijo peči pri stalni vročini 45 do 50° C pa skoraj 11.000 din. Delovni uspehl prostovoljnih ur pa je 30 m³ gline, 60 m³ zemlje za odkritje glinokopa, 250 m dolga pot za izvoz gline in 50 m³ zemlje pri kopu vodnjaka. Povsem jasno je, da se je pri takem delu pokazalo precej udarnikov in da je delavstvo zaslужilo poхvalo.

Novi direktor je nato proglašil udarne. Med temi so: Marko Povše, sedemnajstkratni udarnik; Jože Krašovec, devetkratni udarnik; Retelj Alojz, štirikratni udarnik. Pohvaljeni pa so bili: Vehar Franc, osemkratni udarnik; Plantan Rafael, štirikratni udarnik. Posebno pohvalo so zasluzili delavci pri peči, kajti pri zelo visoki temperaturi so izvršili delo točno in v roku. Med njimi so: Janko Petričič, Marijo Šinkovec, Andrej Vinter in Ana Hegler. Pri pripravi materiala so bili vredni pohvale: Avguštin Anžlovar, Ivan Štepec in Franc Gačnik. Vseh pohvaljenih skupaj je bilo 17.

Na koncu svojega govora se je dotaknil tudi neupravičenih izostankov, ki morajo iz tovarne izginiti, se zahvalil vsem delavcem za njihovo požrtvovalno delo in jih vzpodbujal k še nadaljnemu boju za dosego plana.

Nato je govoril tovariš Janko Mišigoj, ki je med drugim dejal, da je 31. maj zelo važen dogodek za tovarno, kajti s presegom polletnega plana so dali ljud-

s tem, da dajejo vse sile od sebe za čimprejšnjo dograditev socializma. Pomem udarnika pa ni samo v tem, da dviga število izdelkov, ampak, da dviga tudi kakovost teh izdelkov in neprestano stremi za nove predmete, kateri so potrebni za naše vsakdanje življenje. Zato je potrebno, da začne tovarna z izdelovanjem krožnikov, skodelic, pepelnikov

Krašovec Jože

Retelj Alojz

itd. Novomeška Keramika ima za izdelavo takih predmetov vse možnosti.

Tovariš France Jenko je govoril o nujnosti sindikalnega dela, kajti le ona delovna skupina, ki ve, zakaj dela, bo lahko dvigala delovni uspeh. Prav v tovarni »Keramika« je bilo dokazano, da se s pravilnim sindikalnim delom dviga tudi delovni uspeh.

ŽENE!

Volitve v osnovne organizacije AFŽ bodo od 1. junija do 15. julija 1950

Povše Marko

Vehar Franc

času surovinski material. V februarju in marcu so popravljali peči in je tudi zaradi tega produkcija zaostala. Čim je prevzel posle novi direktor tovariš Milan Zaletel, je pravilno pristopil k delavcem in dosegel, da so delavci sami popravili nedostatke in jih znali pridobiti za prostovoljno delo pri kopanju gline, nabavi peska in kopanju vodnjaka. Novi direktor je pravi vzor socialističnega vodja, kajti on sam je opravil največ prostovoljnih ur. S svojim vzgledom je pritegnil

Kmetijski svetovalec

NABIRAJMO ZDRAVILNA ZELIŠČA

Kompava (bodeča neža): Nabiramo korenino, katero moramo oprati ter jo posušiti na soncu ali topli peči. Cena kilogram po 55 din.

Gladež (znanc, rabzel): Nabiramo korenine, katere očistimo in posušimo kot kompavo. Z nabiranjem gladeževih korenin imamo dvojno korist, kajti naši pašniki so zelo potrebni, da jih očistimo tega nadležnega plevela. Cena kilogram po 47 din.

Srčna moč: Nabiramo koreniko, paziti moramo, da ne nabiramo odmrle korenike. Korenika srčne moči mora biti lepe rdeče barve ter očiščena drobnih korenin. Cena kilogram po 80 din.

Jesenski podlesek (čmerika): Nabiramo seme tako, da potrgamo mošničke (glavice) in jih posušimo na soncu. Posušene mošničke zmanemo ter očistimo seme na situ. Jesenski podlesek je zelo nadležen plevel naših travnikov, zato ga naberimo čimveč. Cena kilogram po 106 din.

Češnjevi pecljii: Ko zoblješ češnje, ne

pozabi, da so tudi peclji zelo koristni, saj jih veliko potrebujejo za izvoz. Peclje posušimo na topli peči ali v senci. Cena kilogram po 60 din.

Poleg navedenih zelišč pa bo kmalu čas, da začnemo nabirati še naslednja zelišča: Cvet lučnika ali papeževe sveče. Liste: borovnica in jelenov jezik. Rastline: Gladišnik, tavžentroža, materina dušica in trose (prah) lisičjega repa.

Vse kmetijske zadruge morajo imeti v izložbah ali v trgovini razstavljeni sveže vzorce zdravilnih zelišč, zato naj si nabiralcii, kateri ne poznajo zgoraj navedenih rastlin, ogledajo vzorce v svoji zadrugi. Če pa zadruga nima razstavljenih vzorcev svežih zelišč v svoji izložbi ali trgovini, jo morate na to opozoriti, kajti s pravilno urejenimi izložbami veliko pripomoremo pri spoznavanju manj znanih zdravilnih zelišč. V kolikor posamezni nabiralci ne bi dobili potrebnih pojasnil pri svoji zadrugi, se lahko obrnejo za vsa pojasnila na trgovsko podjetje »Gosad«, Ljubljana, Prečna 4.

Miha Zupan.

ko škode. Napadeno drevje dobij črnkasto lubje in tudi listje je prevlečeno s sajam podobno oblogo.

Na breskvah se je pojavila že kodravost. Potrgaj napadene liste in pravočasno škropi drevje z 2% galico, kar se uporablja tudi proti peronosperi na grozdiju (ribelju) in trtah.

Tu pa tam opaziš zlasti na orehovem in drugem sadnem drevju, da se iz debla in v teh napravljenih luknjicah cedi tobaku sličen sok. To povzroča zajedalec, ki ga imenujemo vrbavec. Njegova ličinka se zarije globoko v les, večkrat do osrčja ali stržena in izjeda staničje ter srka sok. Tako drevje polagoma hira in se suši ter mu pogosto veder prelomljeno ali strohelo deblo.

Zajedalec uniči tako, da pravočasno razširi vdolbino in v njo potisne žico, s katero zamoriš ali zmasti ličinko, rano pa potem zamaze z glico ali cepilno smolo.

Listne uši uničuj s tobačnim izvlečkom!

S tem sem hotel opozoriti naše sadjarje le na nekatere najvažnejše škodljivce sadnega drevja, da marsikdo ne bo ostal brezbržen v času, ko lahko mimo grede opazi posledice in si na najprimernejši ali cenejši način pomaga sam.

VAZEN POMEN SAJENJA SONCNIC DOBRO POJMUJEJO

Da je z maščobo pri nas še vedno precej slabo, je splošno znano. Vendar ne bi bilo tako, če bi se vsi naši kmečki gospodarji zavedali važnosti sajenja oljnatih rastlin, s katerimi bi nadomestili primanjkljaj maščob. V zadnjem času pa se kaže, da so tudi naši ljudje prišli do spoznanja važnosti sajenja oljnatih rastlin, zlasti sončnic, katerih so letos precej posejali. Pri tem delu pa tudi naša šolska mladina ni zaostajala. Zadali so si naloge, posejati primerno količino sončnic in jih sami oskrbovali. Učenci sedemletke v Dol. Toplicah so kar tekmovali med seboj, kdo bo posejal več sončnic, zlasti oni iz višjih razredov. Skupno so posejali 4223 semen, katerih število pa se bo še zvišalo, ker so prejeli več semen in vse posadili. Ker jim je učiteljstvo raztolmačilo, kako morajo gojiti sončnice, moramo tudi upati, da bo uspeh povojen.

Novomeščani na delovnih akcijah

V vsako hišo naš „Dolenjski list“

V zadnjem času sem obiskal več krajevnih odborov in se med drugim pozanimal tudi za naš »Dolenjski list«. Kar hudo mi je bilo pri srcu, ko sem zapazil v neštetih pisarnih KLO načasopis zložen v kupih po mizah in stolih.

V pisarni Krajevnega ljudskega odbora Mokronog sem videl v takem kupu še tretjo številko »Dolenjskega lista«, katera je izšla že 2. marca 1950. Kaj je temu vzrok mi ni jasno. To je že skrajna malomarnost in tako rekoč sabotaža. Ta krajevni odbor ima načrtenih 30 izvodov »Dolenjskega lista«, a ta se nahaja od tretje številke dalje na mizi v pisarni in čaka odrešenja. Takih primerov je nešteto.

Zato predlagam vsem krajevnim odborom, da list izobesijo na vidno mesto v svojem kraju, da ga bo lahko čital sleherni človek. Za tako izobesjanje sta potrebna dva izvoda lista. Na ta način bo list prodrl na svetlo in poznali ga bodo vsi in marsikdo se bo še naročil nanj. Toliko je danes še ljudi, ki sploh ne vedo, da izhaja »Dolenjski list«.

S takim izobesjanjem bo stopil naš list polnoma v javnost in bo klub svoji zaenkrat še majhni nakladi dosegel svoj namen.

Apeliram na sleherni Krajevni ljudski odbor, ki ima naročen »Dolenjski list«, da takoj začne z izobesjanjem lista in da zadolži človeka, ki bo skrbel, da bo izobesjanje lista potekalo v redu.

Možek

Aktiv LMS

Aktiv LMS Mokronog šteje okoli 50 članov, na sestanke jih pride pa zelo malo. Kje je krivda nedelavnosti, je težko ugotoviti. Med mladino je volja do dela in se vidi, da se zaveda današnjih dni. To se kaže zlasti pri raznih delovnih akcijah, katerih se nasprič drugim delom še kar zadovoljivo udeležuje. Zdaj je bilo nekaj mladincov v frontni brigadi. Tudi na drugih akcijah so bili mladinci in mladinke Mokronoga še kar v zadovoljivem številu zastopani. Glavni vzrok te zaspanosti je bilo slabo vodstvo. Zdaj ima mladina dobrega predsednika tovariša Skoda Ernesta, ki se trudi na vse načine, da bi spravil aktív na pravi tir. Pri tem mu morajo pomagati še ostali člani komiteja.

O kakšnem študiju se sploh ne more govoriti, ker mokronoška mladina tega sploh ne pozna, akoravno se danes polaga največ pažnje na ideočoško izgradnjo vsakega posameznega mladincu in to zlasti na podeželju. Zadnji čas so sestanki dobro obiskani, a kaj pomaga, ko pa niso plodonosni. Mladina pride na sestanke le zato, da se tam med

Mokronog

seboj zafrkava in čaka, da se sestanek kmalu zaključi in da se potem začne ples. Bolje, da takih sestankov ni.

Na območju mokronoškega aktiva je mnogo neorganizirane mladine. Za to mladino se je treba pozamisliti in jo vključiti v organizacijo. Takoj je treba začeti z delom.

Mladini je treba tudi nekaj nuditi in jih dati na razpolago eno sobo, kjer se bo lahko sestajala, študirala, zabavala in vodila administrativne posle, ne pa, da po sobi ležijo po oknih in po tleh kartotečni listi, okrožnice itd.

Da se vse to popravi, je treba vztrajnega in napornega dela. Potrebno pa je tudi tesno sodelovanje z ostalimi množičnimi organizacijami.

Se enkrat poudarjam, da je nujno potrebito takoj nekaj ukreniti in mokronoško mladino vključiti v delo, ki ga ima ostala naša mladina. Sramota bi namreč bila, da mladina Mokronoga, ki ima slavno tradicijo iz NOB, danes ne bi sodelovala pri gradnji socializma in tako gradila, kar bo v najkratšem času uživala.

Možek

V Trebnjem smo zaključili praktične tečaje

Organizacija AFZ je v trebnjškem okraju organizirala pet praktičnih tečajev. To sicer ni veliko, vendar pa dovolj, da smo videli, da je ta oblika dela blizu našim ženam. Vseh pet tečajev je bilo dobro obiskanih. Na Catežu je šivilski tečaj posečalo 20 tovarišic, v Trebnjem krojnega 39, na Mirni teoretičnega kuharskega 20, na Primskovem krojnega in šivilskega 12, v Dobrniču šivilskega 15. Tečaji so trajali od 2 do 3 mesecov, po dvakrat tedensko, le v Dobrniču je bil redno vsak dan po 8 ur. V tečajih dosegene uspehe so udeleženke pokazale na zaključnih razstavah, ki so jih pripravili vse tečaji. Politična predavanja so se sicer vršila po tečajih, vendar pa je bila po nekaterih krajih še preslab organizacija. Izobraževalnega tečaja so se najbolj pridno udeležvale tečajnice na Primskovem, kjer so ga prav vse posečale, kljub temu, da so se

vračale na svoje domove šele pozno v noč. Vse voditeljice tečajev so se pojavile, da so imale pridne in vestne učenke. Tov. Grandovčeva iz Dobrniča pravi, da se včasih ni vajenka toliko naučila v enem letu kot so se v tem tečaju v treh mesecih. Pri sami organizaciji tečaja so imele žene težave v Dobrniču, kjer so govorili »dobjira« ljudje, da bodo morale iti v brigado vse, ki bodo posečale ta tečaj. Ko s tem niso uspeli in so s tečajem pričeli, so kmalu tečajnice prilegle razpravljati o krajevni šivalnicni, so se zopet oglasili s parolo, katera bo šla v šivalnico, bo ob stroj. Tudi tej paroli niso dobniške žene nasedle.

Z organiziranjem podobnih praktičnih tečajev ne bomo čakale do jeseni, marveč bomo že v poletju organizirale razne tečaje za vkuhanje sadja in zelenjave.

Novomeščani rušijo bunkerje ob osvoboditvi

I. okrajni zlet stanice mladih tehnikov

Ob prilici prireditve prvega letalskega mitinga po osvoboditvi na Dolenjskem, je organiziral okrajni odbor ljudske tehnike v Novem mestu tudi I. zlet stanice mladih tehnikov, kateri je bil v nedeljo 14. maja t. l. doldone.

Ze v zgodnjih jutranjih urah je odmevala po Novem mestu vesela pionirska pesem naših mladih tehnikov, ki so na kamionih OKAP prihajali na svoj prvi zlet. Dvesto jih je prišlo iz večine pionirskeh odredov novomeškega okraja. Kmalu po deveti uri je otvoril konferenco Stanic mladih tehnikov in s tem Zlet mladih tehnikov sekretar štaba tov. Jarc, nakar je govoril o pomenu tehniko sekretar OOLT tov. Avber Avgust, ki je našel vse naloge o delu v posameznih krožkih in zlasti pohvalil pionirje Stanic v Smi-

helu pri Novem mestu. Dovža in Soteske, kjer so v svojih krožkih izdelali orodje za mizarsko delavnico. Po razgovoru, kjer so nekateri pionirji povedali, kaj so vse napravili in pokazali svoje izdelke, so v sklepih sprejeli, da bodo v vseh pionirskih odredih ustavomili krožke pionirskih stanic mladih tehnikov in v tem tudi tekmovali. Po konferenci so se udeležili prve razstave Ljudske Tehnike. Po kosilu so odhiteli v Prečno, kjer so prisostvovali letalskemu mitingu. Le težko so se ločili od letal in marsikdo je napravil sklep, da postane tudi on letalec, zato se bo vključil v krožek modelarjev in ko bo dobil tu prve poglede v to panogo, pa še vstopil v aeroklub Majde Silčeve in postal jadralni letalec.

Uto

Vstopajmo v strokovne šole

Ce prej ne, gotovo pa ob času, ko konča dijak oziroma dijakinja 3. razred gimnazije in položi nižji tečajni izpit, začno razmišljati otroci s starši vred, kam sedaj. Tekom let so pogosto opazili otrokovo nagnjenje k temu ali onemu, bodisi da kaže zanimanje in sposobnosti za glasbo, risanje, prirodo, elektriko, stroje itd. Njihova sedanja dolžnost je, da ga pravilno usmerijo v poklic. Ce ugotove, da ima dijek posebno lepe odnose do svojih mlajših bratcev in sestric ali do sosedovih otrok itd. s katerimi se je pogosto igral »šolo«, v katerih je nastopal sam vedno kot učitelj, tedaj lahko sklepajo na to, da ima prirodno nagnjenje za učiteljski poklic. Potrebno ga je pravilno usmerniti ravno ko položi malo-maturo in ga vpisati na učiteljišče, saj ima za vstop vanj vse predpogoje.

V Novem mestu obstaja učiteljišče že dve leti. Nima sicer še lastnega poslopnja, zato gostuje v zgradbi, katera je last osnovne šole. V prihodnjem letu pa je v planu gradnja novega poslopnja in tedaj bo zavod še posebno zaživel. Z nastavljivo lastnega stalnega profesorskega kadra mu bodo dani vsi pogoji nadaljnega razvoja. Tu se bo vzgajal nov učiteljski kader, ki bo po nekaj letih prevzel vzgojo naših najmlajših in izpopolnil svoja mesta v naših z učiteljstvom slabo zasedenih osnovnih šolah na Dolenjskem. Zlasti pa v novomeškem, črnomaljskem, trebanjskem, kočevskem in krškem okraju, kateri spadajo v območje tukajnjega učiteljišča. Prepričani smo, da v bodoče ne bo več tolikih vrzeli na šolah naša Dolenjska, pa tudi mreža šol se bo povečala. Ustanovite se bodo nove osemletke. Na vseh teh šolah bodo zaposleni prvenstveno absolventi novomeškega učiteljišča, ki poznajo mentaliteto dolenskega ljudstva in se mu bodo znali hitreje in laže približati.

Spomnimo se tudi resolucij zadnjih plenarnih zasedanj KPJ in KPS, iz katerih je točasno videti, kakšen pomen pripisujejo šolstvu tako oblastni kot tudi politični forumi, kakšno skrb posvečajo osnovnemu šolstvu in učiteljstvu.

Ljudska oblast nudi učiteljskemu naraščaju vse ugodnosti. Ima prednost pri sprejemu v dijaki dom, po potrebi uživa državno štipendijo tekom šolanja se nauči glasbenega instrumenta, se nauči smučati na brezplačnih tečajih in mu omogoči nabavo smučarske opreme po nizkih cenah, ga nauči plavanja v tečajih itd. Po dovršitvi učiteljišča pa ima abiturient možnost tudi nadaljnega študija na višji pedagoški šoli in celo na univerzi.

Ali si že poravnal naročnino

Za vpis na učiteljišče je potrebno vložiti pri prosvetnem odseku pristojnega OLO z 10 din kolkovanjo prošnjo, priložiti mu izpisek iz rojstne knjige in spričevalo o izvršenem nižjem tečajnem izpitu, oboje v izvirniku, organizaciji LMS pa bo izdala karakteristiko o dijakovem mladinskem delu v šoli. Pripomnjam še, da dijaki s položenim višjim tečajnim izpitom, lahko dobe takojšnjo namestitev na eni izmed osnovnih šol v svojem okraju.

N. L.

P I Š E J O N A M

IZ METLIKE

V kulturnem pogledu v Metliki vsekakor ne spimo. Gotovo ste že slišali ali brali o KUD Engelberta Gangla. Društvo ima več sekicij. Najdelavnejša in najvidnejša je godbena sekacija. Priredila je že samostojen koncert ter s sporedom, gostovala v Crnomlju in Gradišču. Pri vsaki kulturni prireditvi sodelujejo ti naši fantje in možje. Vsi so delavci, kmetje in nameščenci. Cez dan vrše služene dolžnosti. Ce pa zvečer stopaš po metliških ulicah, zasišiš godbenike, kako se vadijo včasih dolgo v noč. »Že spet bodo igrali in z zvoki pozivili program,« si moraš misliti.

21. maja 1950 je gimnazija v Metliki priredila telovadni nastop. Tovarišica Herakovičeva in tovaris Rajmer sta požrtvovalno pripravljala dijake za ta dan. Dopoldne je zaživila Metlika. Dijakinje v belih oblekah, v modrih krilih, belih bluzah in z rdečimi rutami okrog vrata so s svojo mladostjo okrasile ulice. Vsi dijaki so se pred nastopom zgrnili okrog gimnazije. Prišla je tudi godba. Z njo na čelu so odkorakali proti telovadni. Ljudje so se usuli za mladimi vrstami. Z zadovoljstvom smo gledali naši mladi naraščaj, četudi tu in tam vsa izvajanja še niso bila najboljša. Mnogo so pripomogli k uspehu tudi godbeniki, saj so bili celo tako požrtvovalni, da so sodelovali tudi v opoldanskih urah pri vajah. Dolžni smo zato javno Zahvaliti vsem godbenikom in dirigentu tovarisu Mihelčiču. Dijaki pa so oblubili, da jim bodo v sili med počitnicami pomagali pri poljskem delu, ker so toliko žrtvovali za njihov nastop, katerega sp posvetili rojstnemu dnevu maršala Tita.

S TEM JE TREBA KONCATI

Te dni se je zglasila v uredništvu blagajničarke Okrajne lekarne v Novem mestu, zaradi notice »S tem je treba končati«. V razgovoru s piscem tega članka in tovarisico blagajničarko smo ugotovili, da je članek nerazumljivo napisan in da blagajničarka ni zaračunala bloka v prid protituberkulozni ligi zato, ker je bila kupec znaka, ampak zato, ker niti kupec niti blagajničarka nista imela drobiča. Torej račun ni bil popravljen, ampak računu ni bil prištet znesek za blok protituberkulozne lige. Pri tej prilikli moramo omeniti, da je blagajničarka Okrajne lekarne v Novem mestu zelo vlijudna in prijazna s kupcji in da je klub nezanimanju nekaterih Novomeščanov ona sama prodala za 4000 din blokov protituberkulozne lige, dočim jih je Okrajni magazin z vsemi svojimi podružnicami prodal za desetisoč dinarjev. Tovarišico, ki je notico napisala, opozarjam, da naj piše le take stvari, ki so resnične in ki ne žalijo človeka. To naj bo opozorilo tudi vsem ostalim dopisnikom, da naj svoje dopise dobro preverijo in šele nato pošljejo v objavo.

JAZ TEBE S KRUHOM, TI MENE S KAMNOM

V Mokronugu živi pri Stritarju 80letni staršek Gregorčič, ki ima pri njem dogovoren dosmrtni užitek. Stritar se pa ne zaveda dolžnosti, katere ima do Gregorčiča. Tako n. pr. staršek ne prejema od oskrbnika v zadostni količini niti najosnovnejšega, to je hrane. Zivi v zelo slabih življenjskih prilikah.

Najgrše in najpodlejše je pa to, da Stritar starška pretepa, ako mu ta kaj potoži. Zelo žalostno je pogledati starška, ki se mu na obrazu in po telesu poznajo udarci palice. Ako starška vprašaš od kot te modre

podplutbe, se začne na različne načine izgovarjati in si ne upa povedati resnice, kajti ve, da bi ga Stritar še bolj pretepal, če bi zvedel, da staršek to njegovo nečloveško postopanje raznaša. A resnica pride vedno na dan. In tako je prišla tudi tu. Zdaj ve že ves Mokronog, kako nečloveško ravna Stritar s starškom.

Take stvari so v naši socialistični domovini nedopustne. Odgovorni organi naj Stritarja o teh stvareh posvarijo in naj se za življenske razmere 80letnega starčka Gregorčiča večkrat poznamajo.

Naša ljudska oblast se je ogromno trudi, da naši stari ljudje uživajo svojo starost v zadovoljivih življenskih pogojih in razmerah, a dogajajo se še primeri, ki so nedopustni. Se enkrat bi prosil odgovorne organe in KLO Mokronog, da to ravnanje s starškom uredijo in mu zagotovijo mirna in vesela starla leta.

Móžek

ZARADI KOMODNOSTI PRIKRAJSANI POTROSNIKI NA MASTI

Kmečka zadruga v Dol. Toplicah je prejela od živinoprometa v Novem mestu nalog, da odda maščobo, katero prinesejo obvezniki oddaje poslovvalnici Okrajnega magazina, da jo ta odda potrebnim potrošnikom. Kmečka zadruga je prejela od gospodarjev, ki morajo oddati maščobo, 30 kg masti. Zadružni poslovodjava je obvestil poslovodkinjo poslovvalnice okraj. magazina, da ima 30 kg dobre masti, katero naj takoj dvigne, da jo razdeli med najpotrebejše potrošnike. Poslovodkinja je izjavila, da maščobe ne sprejme pred prvim junijem in tako je ostala mast v zalogi trgovine kmetijske zadruge. Medtem pa je živinopromet iz Novega mesta prišel v Dolenjske Toplice in je mast, katera je bila na zalogi, odpeljal v Novo mesto, domači potrošniki, katerim je bila mast v prvi vrsti namenjena, pa so tako zaradi komoditete ostali brez maščobe. Res ni 30 kg toliko, da bi mogle biti krite vse potrebuščine, vendar bi bilo za prvo silo najpotrebejšim pomagamo, če bi bili uslužbenici okrajnega magazinha malo bolj uvidevni in čutili z najpotrebejšimi potrošniki.

LEKARNISKA POSTAJA V DOLENJSKIH TOPLICAH

21. maja je bila otvorjena lekarniška postaja v Dol. Toplicah, prva v novomeškem okraju.

Postaja ima na zalogi vsa potrebnata pravljena zdravila tako za izdajo receptov, kakor tudi za ročno prodajo in je vezana predvsem na krajevnega zdravnika.

Razen te se je delovni kolektiv Okrajne lekarne v Novem mestu obvezal, da bo urenil v tem letu še postaji v St. Jerneju in Zužemberku.

S tem se bo delovnemu človeku, potrebnemu zdravilu, prišedila marsikatera dolga pot in bo v teh postajah dobil vse potrebitno, kar rabi.

NEKAJ, KAR BI NE SMELO BITI

V poletju med počitnicami od 8. julija do 2. avgusta 1948. se je nastanila v Poljanah pri Dol. Toplicah delovna brigada mladih ljudi, največ dijakov, ki so po kočevskih gozdovih nabirali zdravilna zelišča. Bil je to štab sekcijskih delovnih brigad Slovenije VIII. LPDB iz Ljubljane. Topliški mesec Franc Sobar, ki je tudi predsednik KHO je brigado zlagal z mesom ter jim v teku časa prodal 166 kg mesa v skupnem znesku 7040 dinarjev.

Ko je brigada zaključila svoje delo in od potovala, je prevzela tudi račun za oddano zano tudi ostalo življenje. Naša hrabro vojska je bila častno zastopana, pa naša ljudska oblast, pa kultura in prosveta, fizkultura z vsemi svojimi panogami itd., itd. Clovek ne more obdržati v glavi vsega, kar je videl.

Popoldne smo izkoristili za kopanje. Zvezčer pa, ker je bil to zadnji večer našega bivanja ob Jadranu, smo preživeli na prijetni družabni prireditvi v Domu mornarice. Tu so tudi plesalke in plesalci prišli na svoj račun.

6. Prišel je dan povratka.

Hiro se je približal konec našemu izletu. Pred odhodom smo moralni marsikaj urediti; plačati vse račune, zahvaliti se vsem dobrotnikom, ki so nam pomagali, rezervirati vagon, izvršiti vse oficilne obveznosti in še nam je ostalo nekaj časa, da smo videli mednarodno veslaško regato v splitski luki, katera je bila dopoldne. Množice ljudi, ki so prisostvovali tekmacem naših in avstrijskih veslačev, so dokazvale, kako veliko je zanimanje za ta sport. Spomnil sem se na našo zeleno Krko, na kateri bi se dali ravno v tej športni disciplini doseči krasni uspehi. Saj je treba samo izkoristiti naravnost idealne naravne pogoje.

V vlaku nazaj grede smo se še radi ozi-

meso, katero naj bi bilo plačano po čekovni nakaznici. Pretekli so meseci, a denarja za prejeto meso ni bilo od nikoder. Ker je proračun meseč moral plačati živino, od katere je meso prodal brigadi in ker denarja od nikoder ni bilo, je bil pač primoran za svoj zaslужek opominjati, kar je tudi storil s proročenim pismom. Toda tudi na to pismo ni bilo odgovora. Ker na opomin dalje časa ni bilo odgovora, je ponovno pisal, toda zopet nič. Preteklo bo že skoraj dve leti od tega, denarja pa še sedaj ni. Obrtnik, ki je obenem še prav deloval, je večkrat poznamajo.

OB SKLEPU IZOBRAZEVALNEGA TECAJA V DOLENJSKIH TOPLICAH

Izobraževalni tečaj v Dolenjskih Toplicah, ki se je začel v začetku meseca novembra se je z dne 31. marca 1950 zaključil s povoljnimi in zadovoljivimi uspehom. V tečaju je bilo vpisanih 56 tečajnikov in tečajnic, od katerih pa niso vsi redno posečali tečaja. Kolikor toliko redno je obiskovalo tečaj 36 tečajnikov, od katerih je bilo 28 prav rednih in točnih obiskovalcev, zato je pri teh uspeh prav zadovoljiv. Ti so ob sklepu tečaja izjavili, da bodo prihodnje leto zopet radi in z veseljem obiskovali tečaj, da bodo znanje čim bolj izpopolnjevali. Pri končnih konsultacijah je prisostvoval tudi predsednik KLO in predstavnica AFŽ organizacije, ki sta se prepričala o važnosti izobraževalnega tečaja in o zadovoljivih uspehih tečaja.

Ceprav je bil obisk v splošnem primeren za tukajšnje prilike in je bil zadovoljiv, bi bil lahko boljši, če bi množične organizacije vzele važnost izobraževalnega tečaja resnejše v pretres ter imele za tečaj večje zanimanje. Upajmo, da bodo zadovoljivi uspehi letosnega tečaja razgibali v bodoče tudi množične organizacije, da se bodo za tečaj resnejše zanimale in ga tudi moralno podprt. Izobraževalni tečaji so za naše ljudstvo prav blagodat, ker mu nudijo višjo in popolnejšo izobrazbo.

BELOKRAJINSKA KSANTIPA IN MOLCECI SOKRAT

Iz starogrške zgodovine nam je znano, da je živel filozof Sokrat, ki je imel zelo hubno in sitno ženo po imenu Ksantipo. Molče in vdano je prenašal vse njene muhe, sitnosti, kreganja in žalivke. Čim vdane je prenašal vse njene muhavosti tem hujša in zlobnjeja je postajala. Mnogokrat se je vsemu temu izognil na ta način, da je odšel od doma, kar je njegovo ženo še hujše razčačilo. Ob neki priliki, ko se ni mogla drugače maščevati nad njegovim stalnim mirom ga je vsega oblila z vsebinou nočne posode. Niti to ni spravilo mirnega Sokrata iz ravnotežja. Prav premišljeno in mirno je izustil: »Po vsakem grmenju navadno dežuje.«

Nekje pri nas v Beli Krajini živi zajetna, obilna in dobro ohranjena ženska, ki je po svojem značaju zelo podobna Sokratovi Ksantipi. Ze 40 let prav potprežljivo in bogu vdano prenaša njen mož vse njene izpade hudomušnosti in zlobe.

Bilo je na dan volitev v Zvezno skupščino. Praznično oblečen, kakor se na ta dan spodbodi, je odkorakal njen mož na volišče ter v redu opravil svojo državljansko dolžnost. Kaj kmalu se je vrnil domov. Na hišnem pragu ga je pričakovala njegova Ksantipa.

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Nekaj vtisov z ekskurzije v Split

4. Izlet na Hvar in iluminacija Splita.

V nedeljo zjutraj smo že zgodaj stali na pomolu pred ladjo »Rab«, ki nas bo potegnila na otok Hvar v mesto Hvar. Vožnja je bila vsled velikih valov razgibanja, kar je imelo poseben vpliv na želodce »nekaterikov. Dve uri in pol sta hitro minili in že se je bliskalo v soncu mestece Hvar. Dve mogočni trdnjavi sta za zadnjo kulisno. Po svoji legi in kulturnih spomenikih znano mestece smo si dokaj hitro ogledali. Iz mesta smo krenili skozi naravnini park v bližnje kopališče. Tu smo prebili nekaj ur na čisto naravni obali Jadranu.

Okoli 250 potnikov nas je pričakovalo ladjo, katera je imela prti z otoka Lastova. Ni bilo gotovo, ali bo za vse prostora, ali ne. Kajti obalna ladja »Rovinj« lahko sprejme okoli 450 potnikov. Po velikem prerivjanju smo se vsi vkrcali in prišli okoli šeste ure zvečer nazaj v Split.

Zvečer točno ob osmi uri se je zasvetilo na tisoče luči, vsepovsod, na zgradbah, ladjah, na Marjanu itd. V zrak so letele raznobarvne rakete in padale v morje. Vse mogoče

sirene, tovarniške, ladijske, lokomotivske in piskale na ves glas.

To je bila iluminacija Splita in ognjemet izvršena na čast prvemu maju. Vse v barvah so odsevale luči po gladini luke. Res prekrasna nočna slika!

5. Prvomajska parada — revija naše moči

Fizkultura - Šport - Šah

Slavnostni telovadni akademiji gojencev Zavoda za fizkulturo v Črnomlju in Metliki

V prvih dopoldanskih urah smo zaslišali zamokli glas črnomaljskega bobnarja, ki je — kakor v srednjem veku — obveščal mesečane:

»Drevi ob 19. uri priredijo gojenci ljubljanskega Zavoda za fizkulturo v domu ljudske prosvete telovadno akademijo na čast 9. obletnice ustanovitve OF. Vabimo vse občinstvo, da pozdravi prihod ljubljanskih telovadcev!«

Omenjene besede je ponovil na več mestih, zatem pa se je s svojim bobnom in hripcem glasom napolil proti domu.

Požrtvovalni mladinci in mladinke so začeli krasiti dvorano v domu ljudske prosvete, v kateri je bilo že februarja leta 1944 zgodovinsko zasedanje SNOS in v kateri so se boriči ter voditelji NOV poslovili od svojega dragega komandanta Franca Rozmana-Staneta. Dve mladinki sta prinesli iz gimnazijskega poslopja tudi precej veliko sliko maršala Tita, ki jo je še med NOB narisal po prinesenem vzorcu iz Jajca naš priznani akademski slikar Božidar Jakac.

Med tednom pred 27. aprilom in 1. majem je Črnomelj — središče Bele Krajine — videti še posebno veličasten: čez reko Dobličico, blizu njenega izliva v Lahinjo, se v veličastnem loku razteza velik betonski most, ki ga bodo izročili prometu na praznini dela. Desetine delavcev, ki delajo na njem od jutra do mraka, ob vsakem vremenu, so tudi navdušene, da bodo zvezčer videle to, o čemer so na tistem govorili v Črnomlju že skoraj ves teden — nastop gojencev ljubljanskega Zavoda za fizkulturo.

Na postaji v Črnomlju so gojence Zavoda za fizkulturo počakali številni dijaki gimnazije in pionirji iz osnovne šole s svojimi profesorji in učitelji. Od ondod so vsi skupaj v sprevodu krenili skozi mesto; gojenec šole je medtem igral na harmoniko poskočne partizanske in slovenske narodne pesmi.

Dvorano v domu ljudske prosvete je občinstvo napolnilo do zadnjega kotička, da celo toliko jih je bilo, da so bili fizkulturniki v skrbih, kako bo z izvedbo obsežnega telovadnega programa.

Po slavnostnem uvodu, ki je obsegal himno in kratke referat sekretarja OF o devetih obletnicih ustanovitve OF se je pričela slavnostna telovadna akademija, ki ni samo uspela, ampak je zapustila sijajen vtis v vseh gledalcih. Črnomaljske telovadne vrste so nazorno spoznale, kaj je pravzaprav telovadba in kako se bo treba lotiti dela v boode. Predsednik okrajnega telovadnega odbora tovariš Dare je bil že ob samem začetku silno navdušen in je med drugim dejal, da telovadna akademija ljubljanskih telovadcev pomeni prelomnico v fizkulturnem delu skoraj po vsej Beli Krajini.

V prvi točki večernega programa so nastopili gojenci z vajo: »Sportni motivi«, ki jo je sestavil profesor Ulaga. Nič manj efektna in dovršeno izvajana ni bila »Devotorica« od Mire Čelikove. Preskak preko konja so po svoji dinamični in urni izvedbi tako navdušili vse prisotne, da so bili vsi telovadeči deležni viharnega aplavza.

Vaje s kiji in žogami, ki so jih izvajale mladinke, so se odlikovale po dobri skladnosti, posebno pa je zadovoljila vedra in poskočna glasbena spremjava.

Tovariš Longyka Miro, naš priznani telovadec na orodju in profesor Zavoda za fizkulturo je prikraljal z mladinci II. in III. letnika pred bradljivo. Skoraj vse gojence so vadili zadovoljivo, posebej pa lahko omenimo tovariša Slavka Japlja, ki je žel viharno odobravanje. Vsi navzoči so se spogledovali, ko je na bradljji pokazal visoko tehnično znanje tovariš Longyka. Napovedovalec programa je moral občinstvu seveda povedati, da tovariš Miro ni gojenc zavoda, ampak naš olimpijec, ki se bo letos julija meseca pomeril na svetovnem prvenstvu v orodni telovadbi v Bazlu v Svici.

(Nadaljevanje s 3. strani)

Srepo ga je gledala in se zadrla: »Si volil! — Mhm! »Si volil za njihovo državo! — Mhm! »Si volil njihovega Tita!« »Mhm!« je mirno odgovarjal Sokrat drugi. Razkačena nad tem dejanjem se je sodobna Ksantipa zagnala v svojega možička ter ga na način starogrške Ksantipe s pestmi izprebunkala ter pri tem sramotila vse pridobitve, za katere je njen sin dal življenje, vse pridobitve, ki ji omogočajo mirno in udobno življenje, katero ji omogoča podpora po padlem sinu in živilska karta, katero v redu prejema.

Po Jugoslaviji

Nova zgodovinska muzeja v Beogradu

V Beogradu so 1. maja odprli dva nova muzeja, ki sta v tesni zvezi z zgodovino naše osvobodilne borbe. Prvi je muzej »Peti julij«, ki je nameščen v Botičevi ulici št. 5, v hiši, kjer so se v začetku julija sestajali tovariši Tito, Kardelj, Rankovič, Djilas in drugi člani CK KPJ in kjer so sestavili tudi razglas za ljudsko vstajo. Ta razglas je bil razširjen 5. julija 1941.

Z vajarni za zvezni zlet, ki bo leta 1952 v Beogradu, je nastopilo 12 mladink II. letnika. Glasbena spremjava in sestava sta bili v odlični skladnosti, za kar gre mojstru Prinčevi in Celikovi vse priznanje.

Pri akrobatični sta najbolj iznenadila tovariša Fajs in Raznožnik, ki sta razen drugih težkih prvin sijajno izvedla tudi po štiri premete nazaj; prav gotovo bi lahko pokazala še več, kar pa zaradi premajhnega prostora v dvorani ni bilo mogoče.

Sestnajst dijakov tretjega letnika je nastopilo v zadnji točki s »Solo boks«, ki so pokazali že v Beogradu, Kopru ter na svoji prvi akademiji. Videti je bilo, da je tehnično dovršena izvedba navdušila ne samo mlado in staro Črnomlja, temveč tudi sestanjalec profesorja Erbežnika in Prinčiča, našega glasbenega mojstra, ki si je tako umetniško zapisal gibe v notah. Kakor nam je zvezčer po končani akademiji povedal mojster sam, meni, da je »Solo boks« ena njegovih najboljših skladb, ki jo je izgotovil v pičih dveh dnevih.

V omenjeni točki sta nastopila tudi bivši slovenski prvak v boksu Toplak in izvrsten smučar z Zavoda tovariš Mlačnik Stefan. Najbolj efekten je bil prizor, ko so nastopajoči formirali krog — pravi ring, v katerem sta se pomerila z rokavicami gojence Toplak in Muratagič. Toplak je imel zelo lepe udarce, vendar njegov borbeni tovarišni hotel zaostajati prav nič za njim. Iz množice se je še enkrat izvil val navdušenja in odobravanja.

Naslednjega dne smo z gojenci zavoda sedli na kamijke in se odpejjali v Metliko na ponovitev akademskih točk. Med potjo nas je pozdravljala zelenina in cvetoča Bela Krajina, še bolj topel pozdrav pa smo želi pri Metličanah, ki so tako gostoljubni in dobrni, da je bilo res mnogo pre malo samo nekaj uric, preživetih v njihovi sredini. — Tovariš Prinčič, ki mu v Metliko ni bilo mogoče zagotoviti klavirja, je težko kompozicijo izvajal na harmoniki, ob koncu pa je ves navdušen dejal:

»Menim, da sem danes resnično zaslужil zlato medaljo za hrabrost, in da je ne zaslужim nikoli več!«

Vsi, ki smo pokazali kvalitetno telovadbo Črnomlju in Metliku ali Beli Krajini na sploh si želimo spet tja, kamor z mislimi posroma marsikateri slovenski partizan — med dobre in plemenite Belokranje.

Hekterski donosi so povprečno za 150 do 300 kg višji kakor lani. Tako je n. pr. mestna ekonomija v Valandovu pridelala po 2000 kg pšenice na hektar. Pridelek pšenice v zadruži »Nikola Petrov« je tako visok, da bodo lahko zadružniki namesto namernavanih 8000 kg oddali 30.000 kg pšenice.

Obvestila

Obveščamo vse izletnike in prehodne gostre, da so dela čiščenja v zaprtih bazenih Smarjeških Toplic končana ter so bazenji na razpolago vsem, ki želijo koristiti zdravilne kopeli.

V primeru potrebe, je gostom na razpolago zdравiliški zdravnik, kateri vrši zdravniške preglede dnevno od 8. do 12. ure in od 14. do 17. ure.

V zdравilišču vozi dnevno avtobus, z odhodom iz Novega mesta, izpred hotela »Metropol« ob 9.30 in s povratkom iz Smarjeških Toplic ob 12.15. Uprava

KINO NOVO MESTO

predvaja v mesecu juniju:

od 9. do 12. junija: ameriški film »Njen obraz«;

od 13. do 14. junija: sovj. film »Boksarji«;

od 15. do 19. junija: ameriški film »Guliverjeva potovanja«;

od 20. do 22. junija: nemški film »Rudnik Jutranja zarja«;

od 23. do 26. junija: jugoslovanski film »Zgodba o tvornici«;

od 27. do 30. junija: sovjetski film »Tri srečanja«.

PLAN KINO PREDSTAV potujočega kina Novo mesto

NA SVOJI ZEMLJI — slovenski umetniški film

6. junija: Mirna peč — ob 17 šolska in ob 20. uri;

7. junija: Smihel pri Žužemberku — ob 17. šolska in ob 21. uri;

8. junija: Prečna — ob 17 šolska in ob 21;

9. junija: Vavta vas — ob 17 šolska in ob 21. uri;

10. junija: Dol. Toplice — ob 17 šolska in ob 21. uri;

11. junija: Smarješke Toplice — ob 21 uri;

12. junija: Dobrava — ob 21 uri;

13. junija: Bela cerkev — ob 17 šolska in ob 21. uri;

14. junija: Mali Slatnik — ob 17 šolska in ob 21. uri;

15. junija: Stopiče — ob 17 šolska in ob 21.

Od 1. do 10. julija 1950 razstava lokalnega gospodarstva in komunalne dejavnosti v Novem mestu

JOSIP MATKO

mestni tesarski mojster

ČRNOMELJ

KMETIJSKA ZADRUGA ČRNOMELJ

Sindikat železniških prevoznih delavcev in nameščencev Jugoslavije

podružnica
NOVO MESTO
kurilnica

Republiško odkupno podjetje

„Živinoodkup“

Grosuplje

podružnica
Črnomelj

Krajevno gostinsko podjetje

TREBNJE

Okraina zverza

kmetijskih zadrug

UPRAVA TREBNJE

S SVOJIMI ZADRUGAMI STOPA
ODLOČNO V BORBO ZA IZVEDBO
PETLETKE IN IZGRADNJO SOCIALIZMA!